

**RADIOKOMUNIKACE 2015
PARDUBICE
14. - 16. 10. 2015**

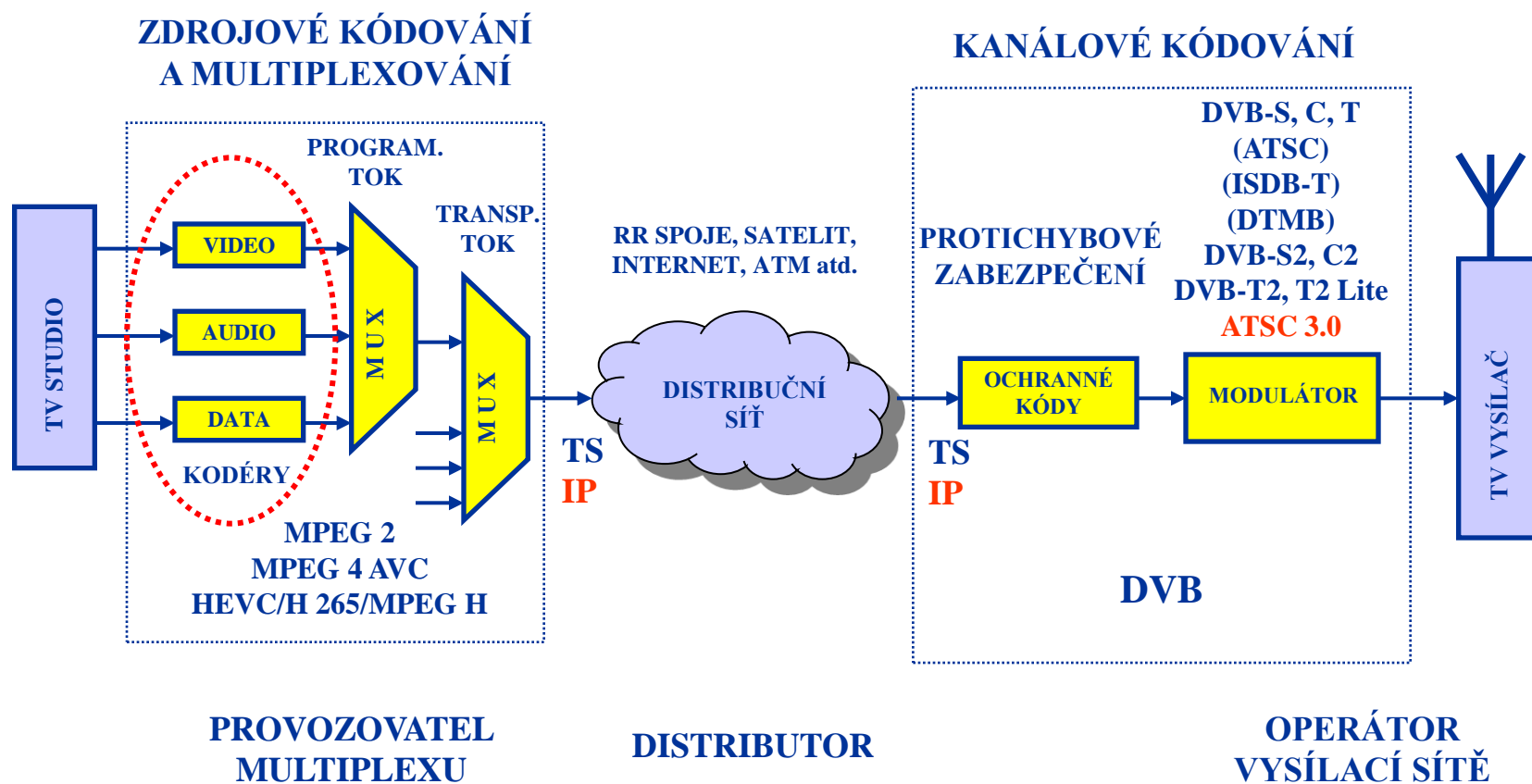
NOVINKY V TELEVIZNÍM VYSÍLÁNÍ, VÝVOJ A PERSPEKTIVY

**Dušan Líška
d.liska@volny.cz
mobil: 604 247 931**

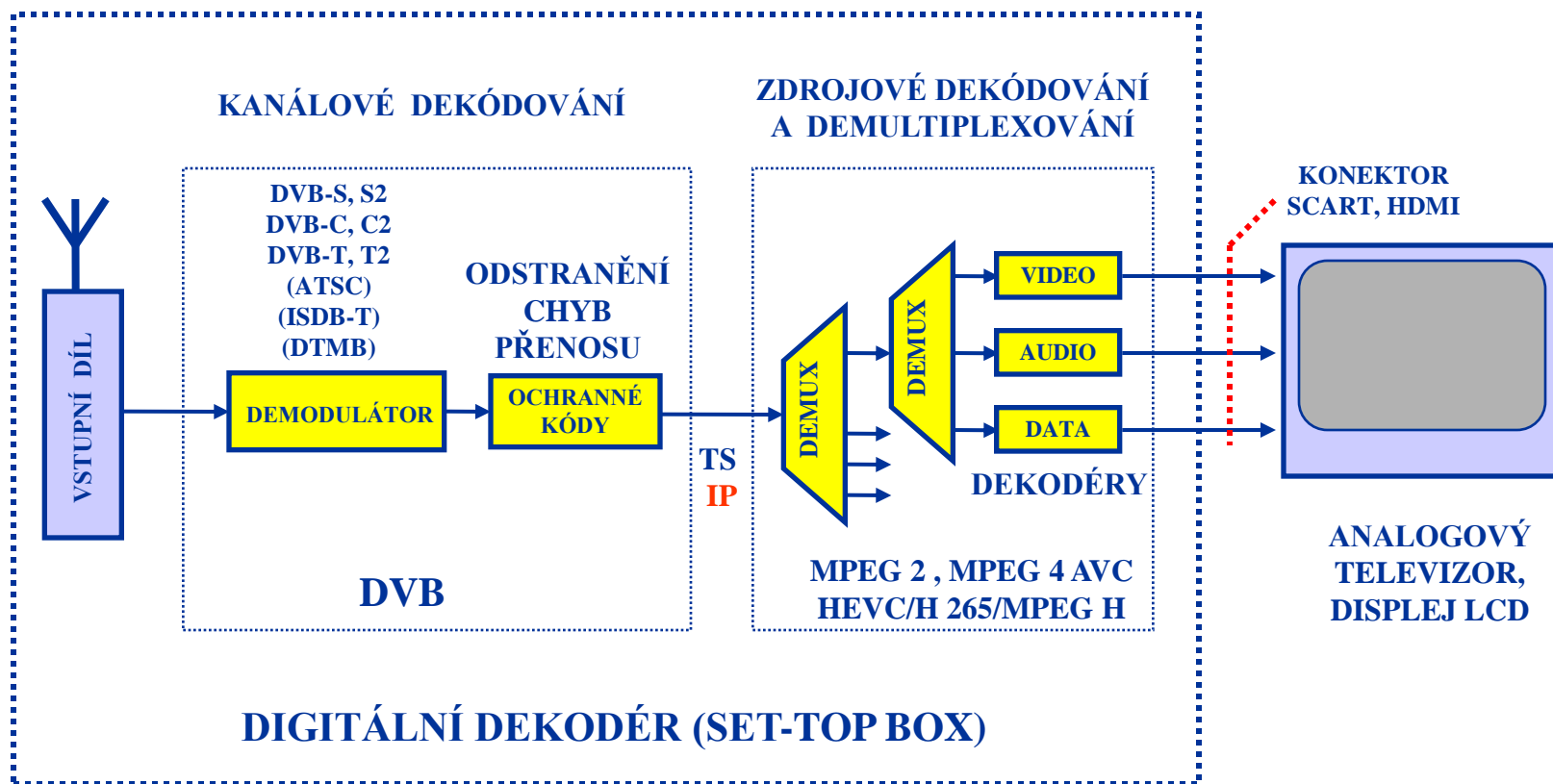
Hlavní témata

- **Shrnutí základních principů digitální terestrické televize DTT**
  - Vývoj kódování v systémech DTT
  - Ortogonální frekvenčně dělený multiplex OFDM
  - Mobilní příjem
- **Standard DVB-T2 a profil DVB-T2 Lite**
- **Vývoj standardů DTT ve světě**
  - Americký ATSC 1.0, japonský ISDB-T, čínský DTMB
  - Standardy DTT 2. generace: ATSC 2.0, ISDB-T2, DTMB 2
- **Perspektivy terestrického televizního vysílání**
  - FoBTV, standard ATSC 3.0
- **Hlavní témata IBC 2015**
  - Ultra HDTV a standard HEVC/H 265/MPEG H
  - Zpracování a distribuce pomocí IT
  - WRC 2015, ATSC 3.0
- **HDTV, UHD 1 a UHD 2**

Vysílací řetězec digitální televize

Příjem digitální televize

Digitální signál v televizním studiu

- **Standardní rozlišení SD (Standard Definition)**
  - Digitální televize je podstatně složitější než analogová
  - Vzorkovací kmitočty 13,5 MHz pro jasový signál a 6,75 MHz pro každý barvonosný signál R-Y a B-Y
  - Sériový standard SDI 270 Mbit/s ($13,5 \times 10 + 2 \times 6,75 \times 10$), vzniká skremblováním a je nezávislý na polaritě
  - Systém DVB-T má 625 řádků (576 aktivních), 864 pixelů na řádku (720 aktivních) a 50 pulsů, americký ATSC 525 (487) řádků, 857 (720) pixelů a 59,94 pulsů (60/1,001)
- **Bitové rychlosti úplného/aktivního signálu**
  - Signál HD 1080p/50 má interface SDI 3G (2,97/2,1 Gbit/s)
  - Signál UHD 2160p/50 (4K) má SDI 12G (11,88/8,3 Gbit/s)
  - Signál UHD 4320p/50 (8K) má SDI 48G (47,52/33,2 Gbit/s)
  - Zvýšení kmitočtu na 100 Hz zvýší SDI 2x, 12 bitů o 20 %

Vývoj principů kódování DTT

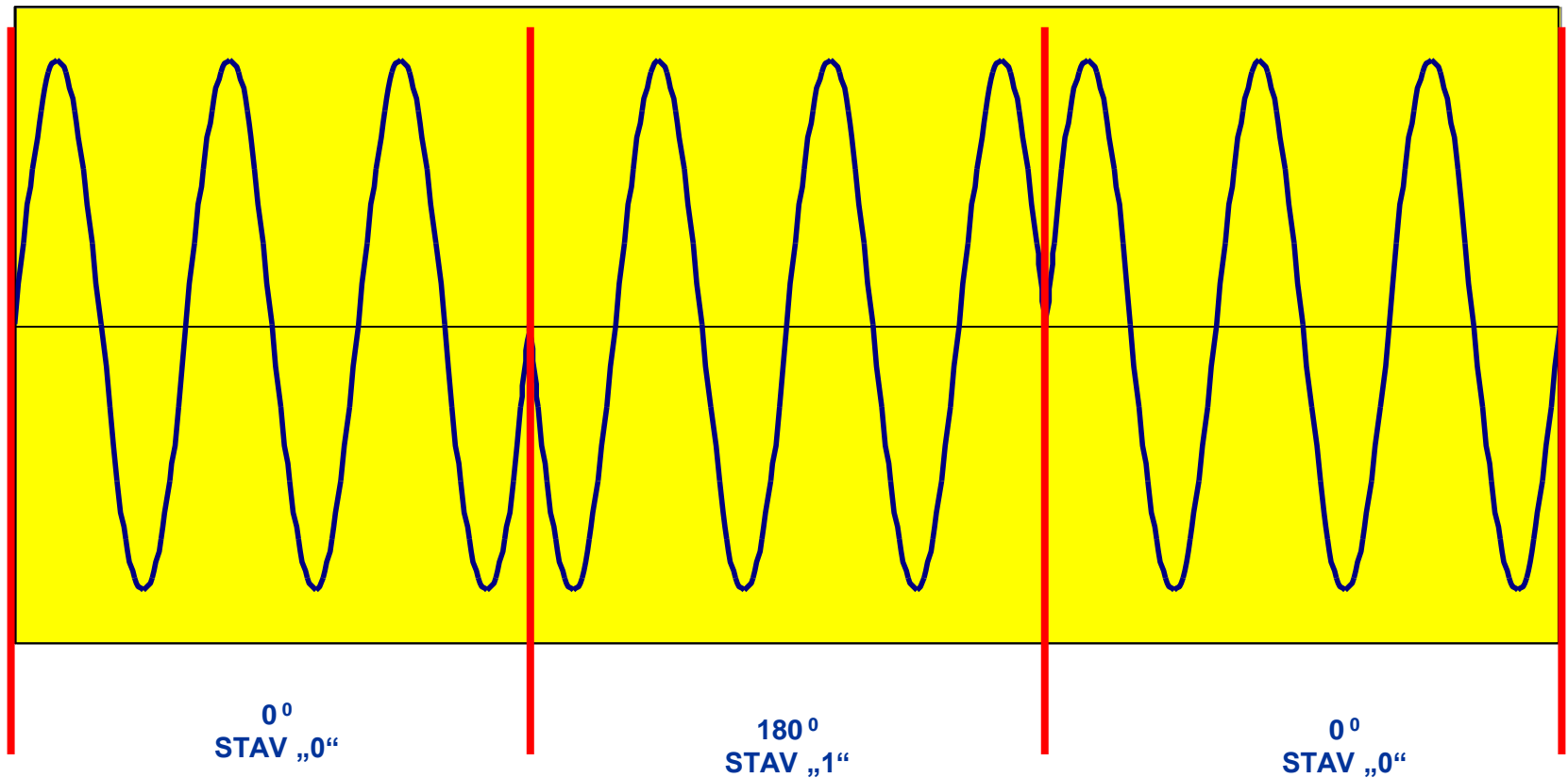
- **Zdrojové kódování MPEG**

- Důmyslné algoritmy v kodérech potlačují redundantní (nadbytečné) a irelevantní (nepodstatné) informace
- **McCannův zákon: Potřebná bitová rychlost pro kvalitní TV vysílání se sníží na polovinu vždy po sedmi letech. Dochází k tomu v kodérech evolučně (Moorův zákon) a revolučně zhruba po 10 letech novými standardy: MPEG 2 (1995 SD), MPEG 4 AVC/H 264 (2006 HD), HEVC/H 265 (2015 UHD, IP), další kolem 2025**
- Stejně principy kódování MPEG, DCT, hybridní kompenzace pohybu, složité a drahé kodéry, jednoduché a levné dekodéry

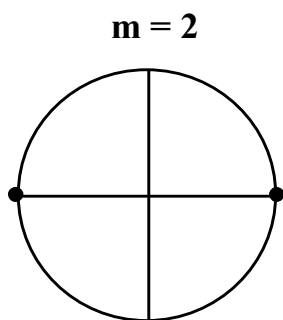
- **Kanálové kódování**

- **Ortogonální frekvenčně dělený multiplex OFDM převádí sériový signál na paralelní, protichybové zabezpečení, digitální modulace, inverzní FFT, ochranný interval GI**
- **Standardy DTT 1. a 2. generace**

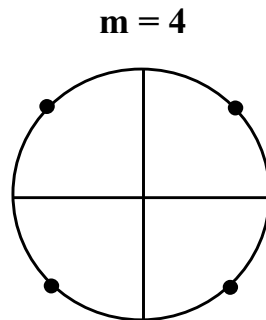
Dvoustavová digitální modulace BPSK

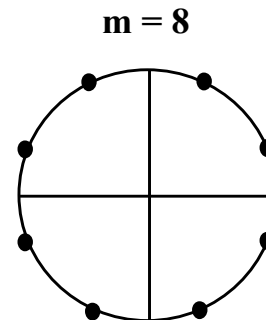
Digitální konstelační diagramy

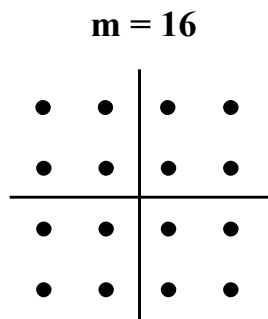
BPSK

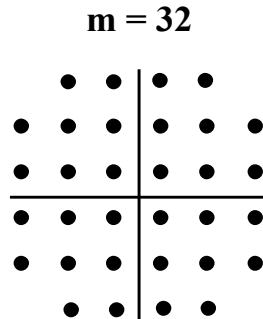
QPSK

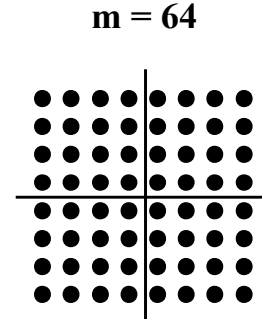
8-PSK

16-QAM

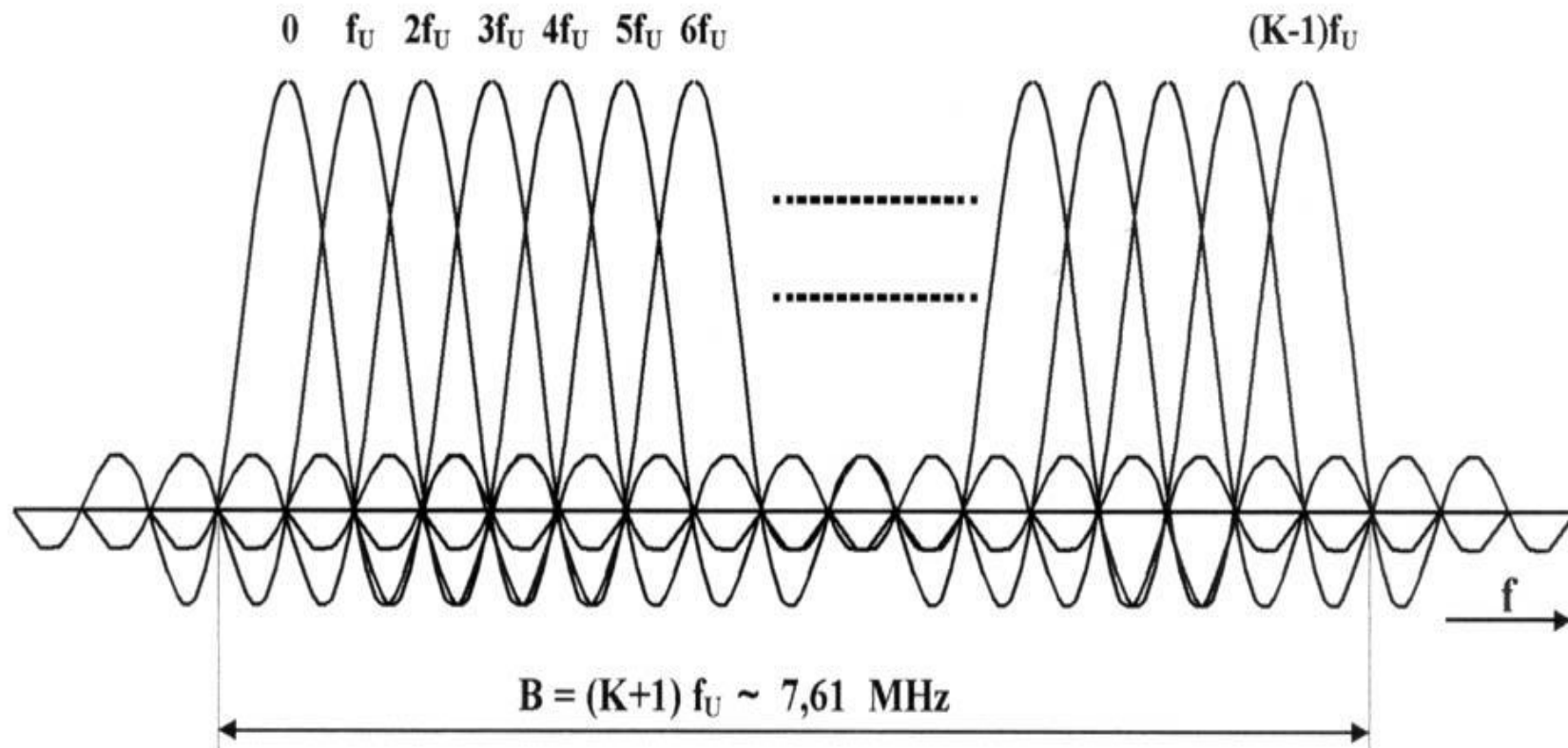
32-QAM

64-QAM

Spektrum nosných vln OFDM

Spektrum signálu DVB-T

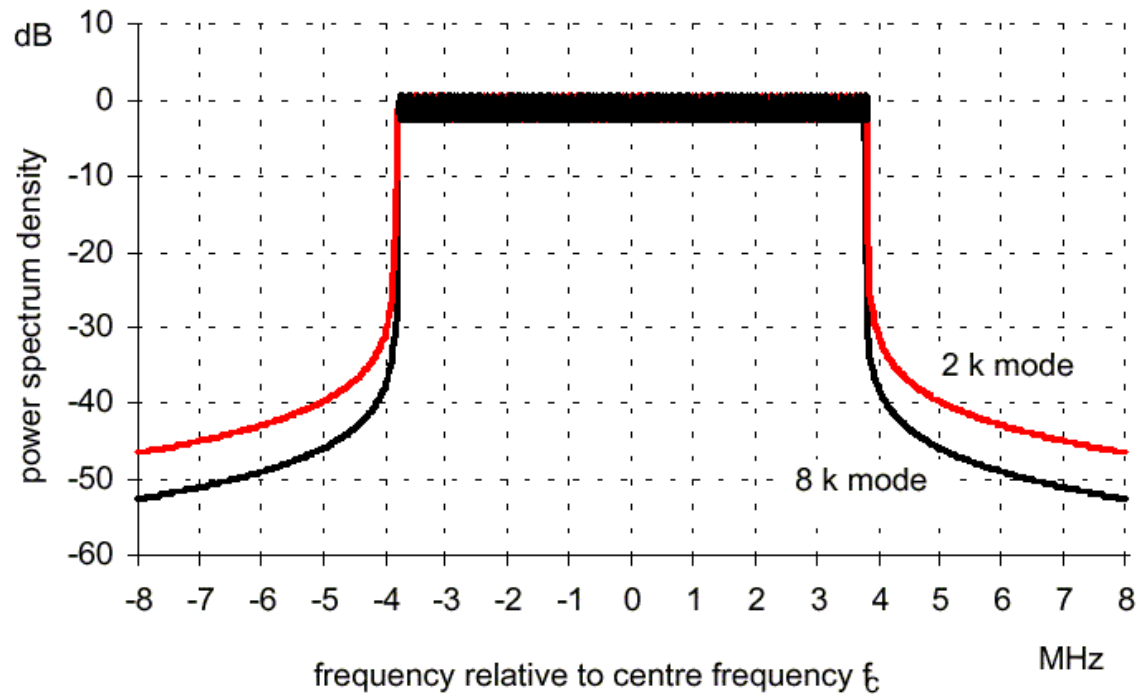
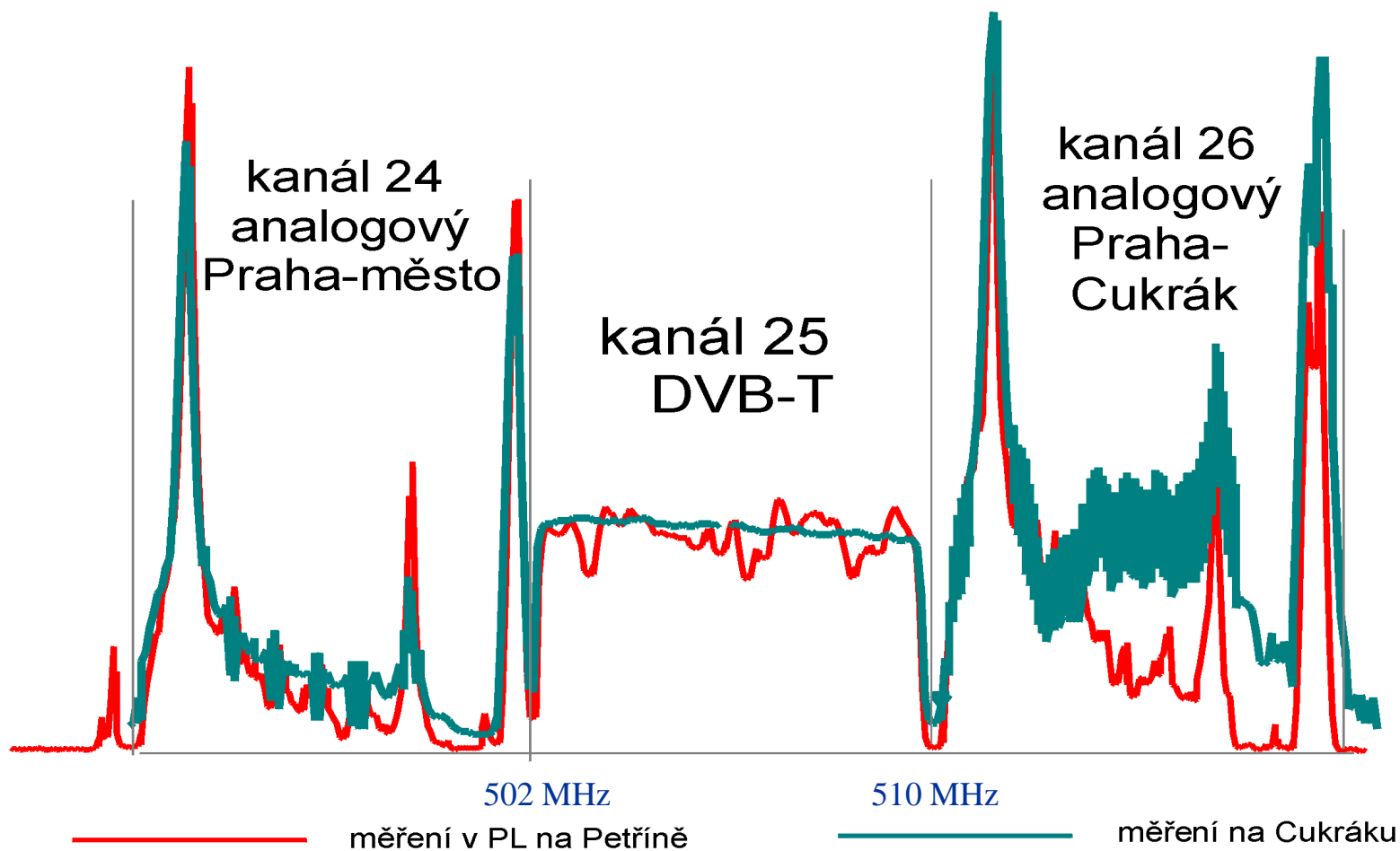
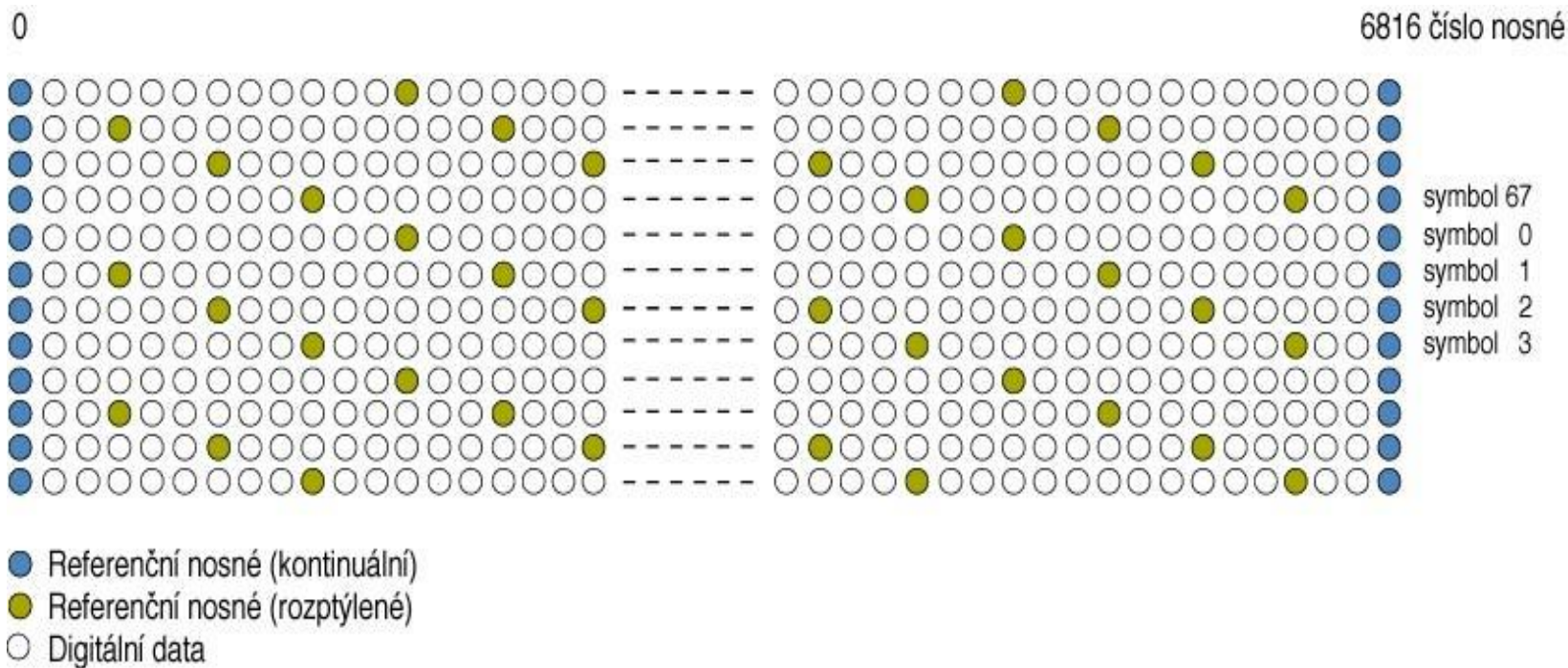

Figure 12: Theoretical DVB transmission signal spectrum for guard interval $\Delta = T_u/4$ (for 8 MHz channels)

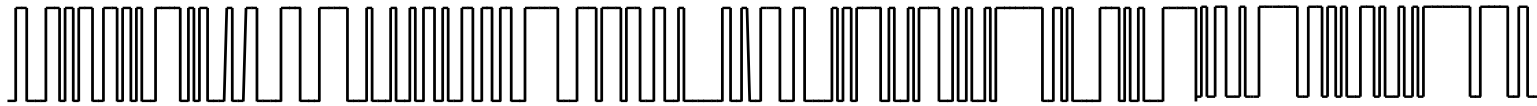
Spektrum signálu PAL a DVB-T

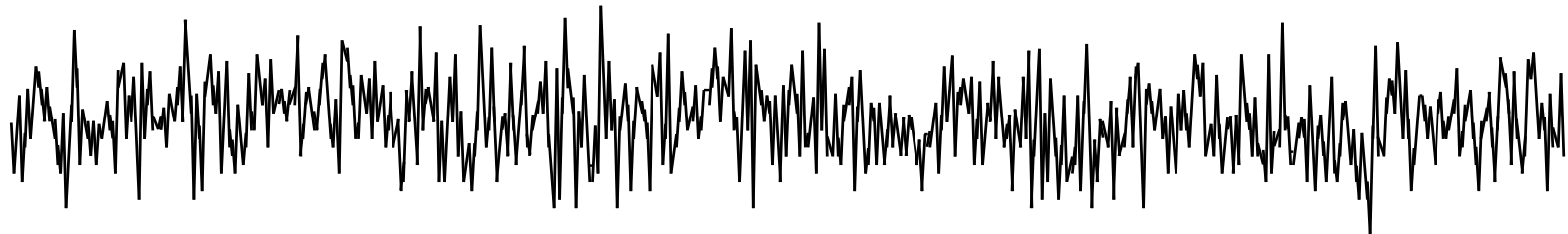
Rámec (frame) OFDM – 68 symbolů

Teoretický tvar digitálních signálů

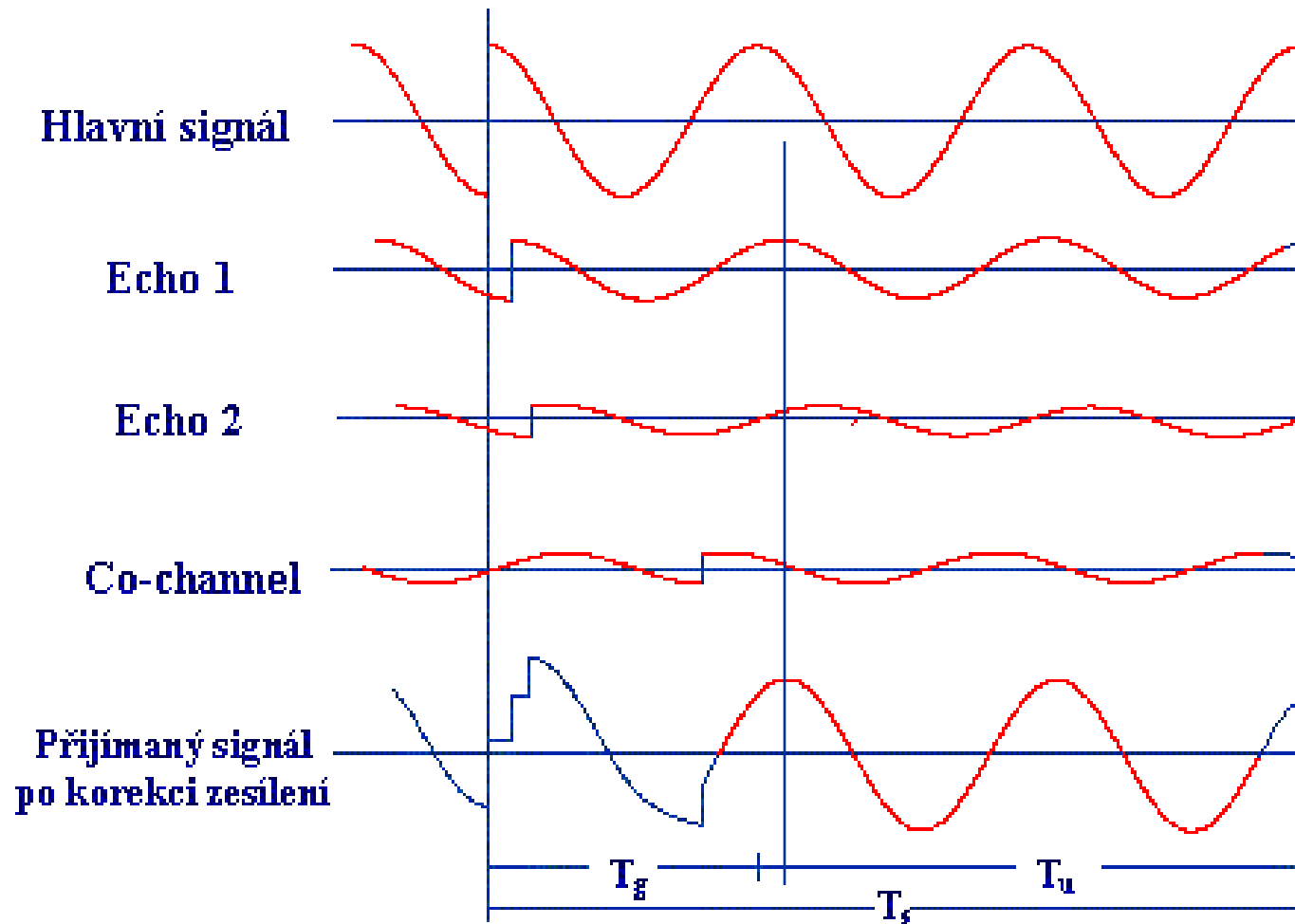

Digitální signál v televizním studiu

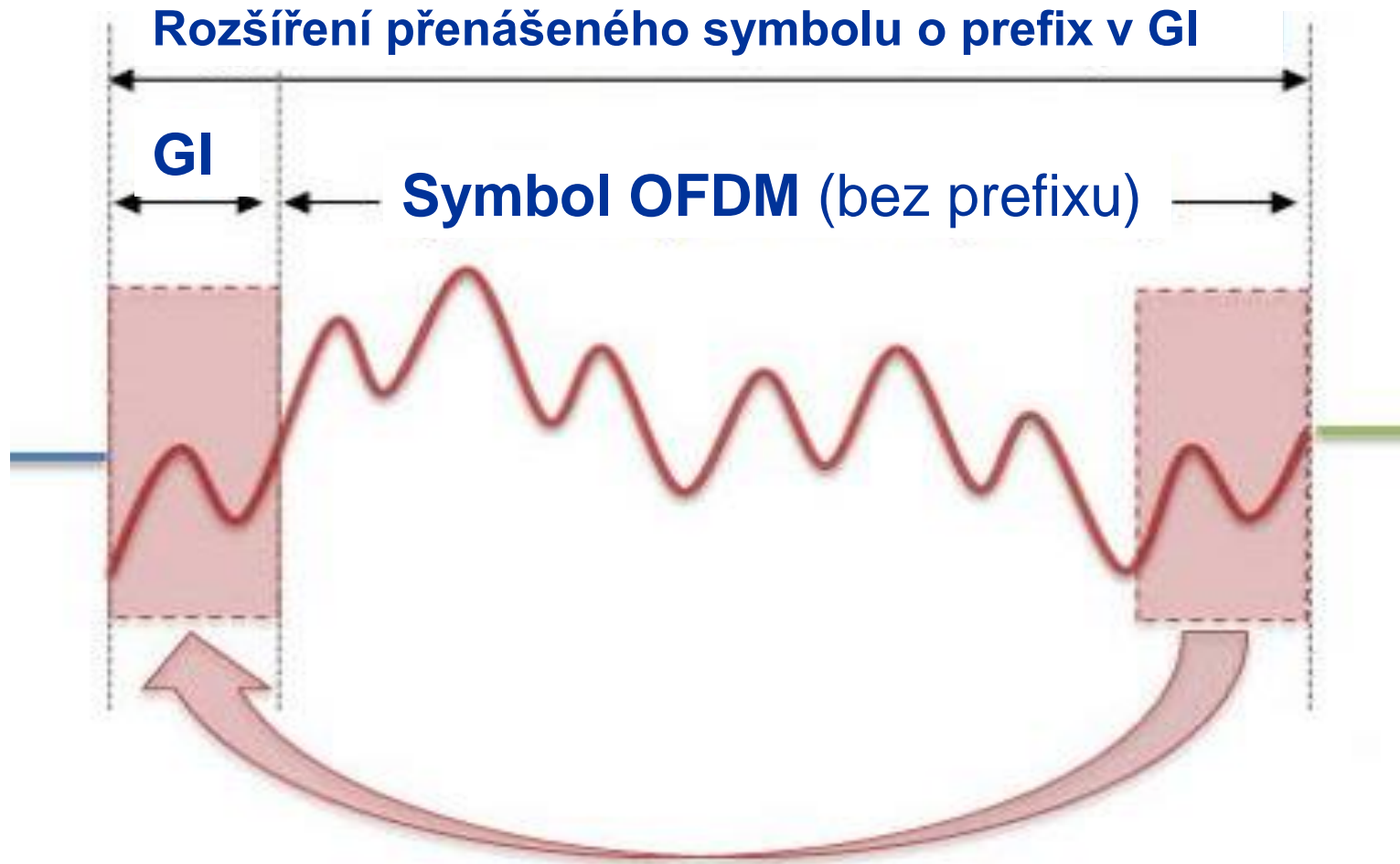

Digitální signál při terestriálním vysílání DVB

Ochranný interval OFDM

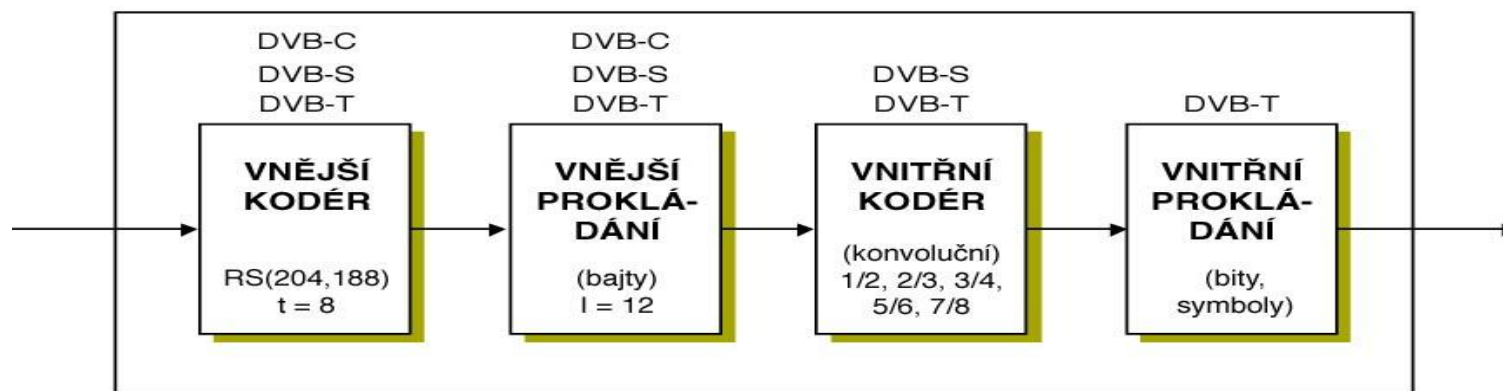

Princip ochranného intervalu GI

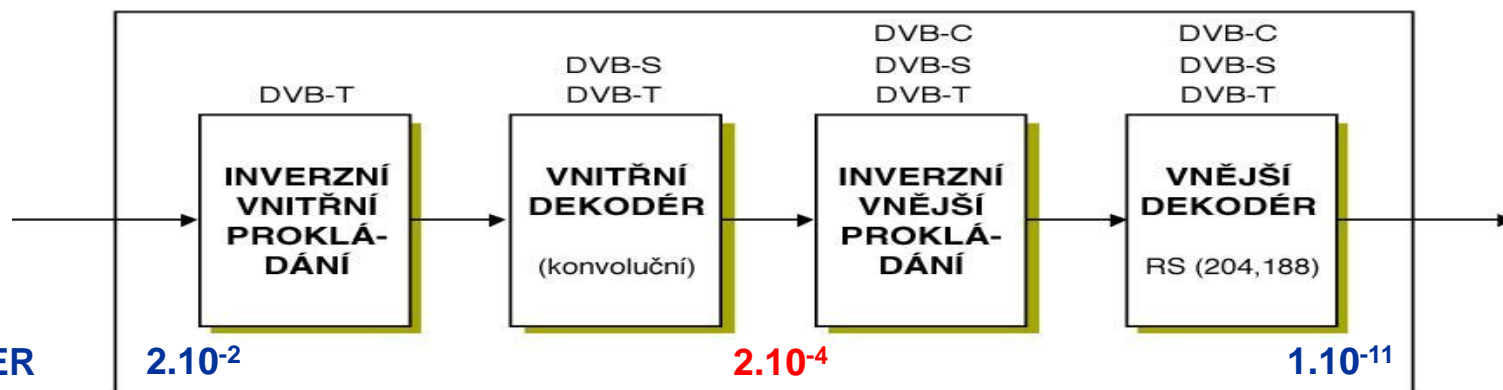

Protichybové zabezpečení DVB

KANÁLOVÉ KÓDOVÁNÍ

KANÁLOVÉ DEKÓDOVÁNÍ

BER

$2 \cdot 10^{-2}$

$2 \cdot 10^{-4}$

$1 \cdot 10^{-11}$

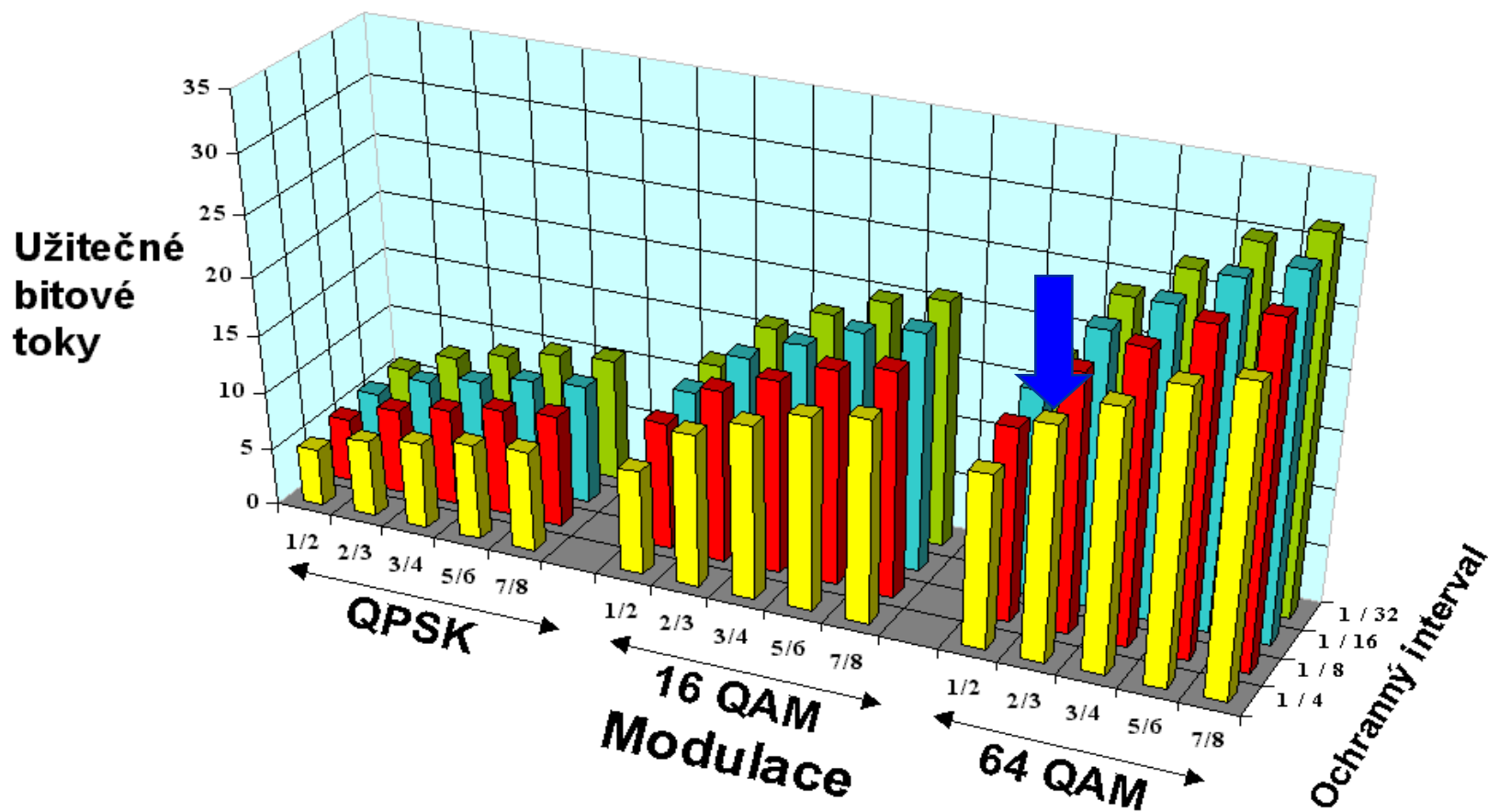
pro 20 Mbit/s 400 chyby/ms

4 chyby/ms

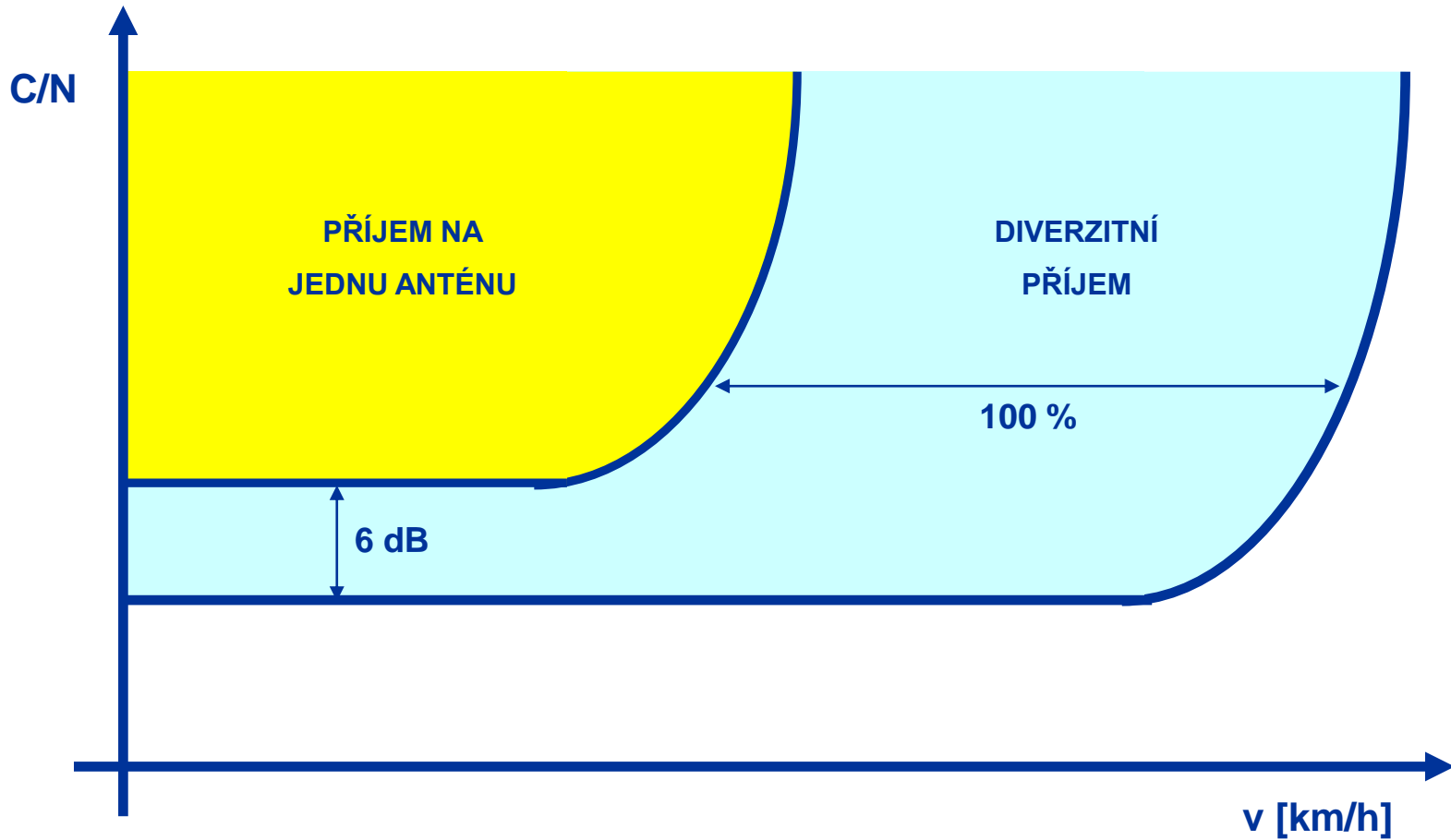
1 chyba/1,4 hod.

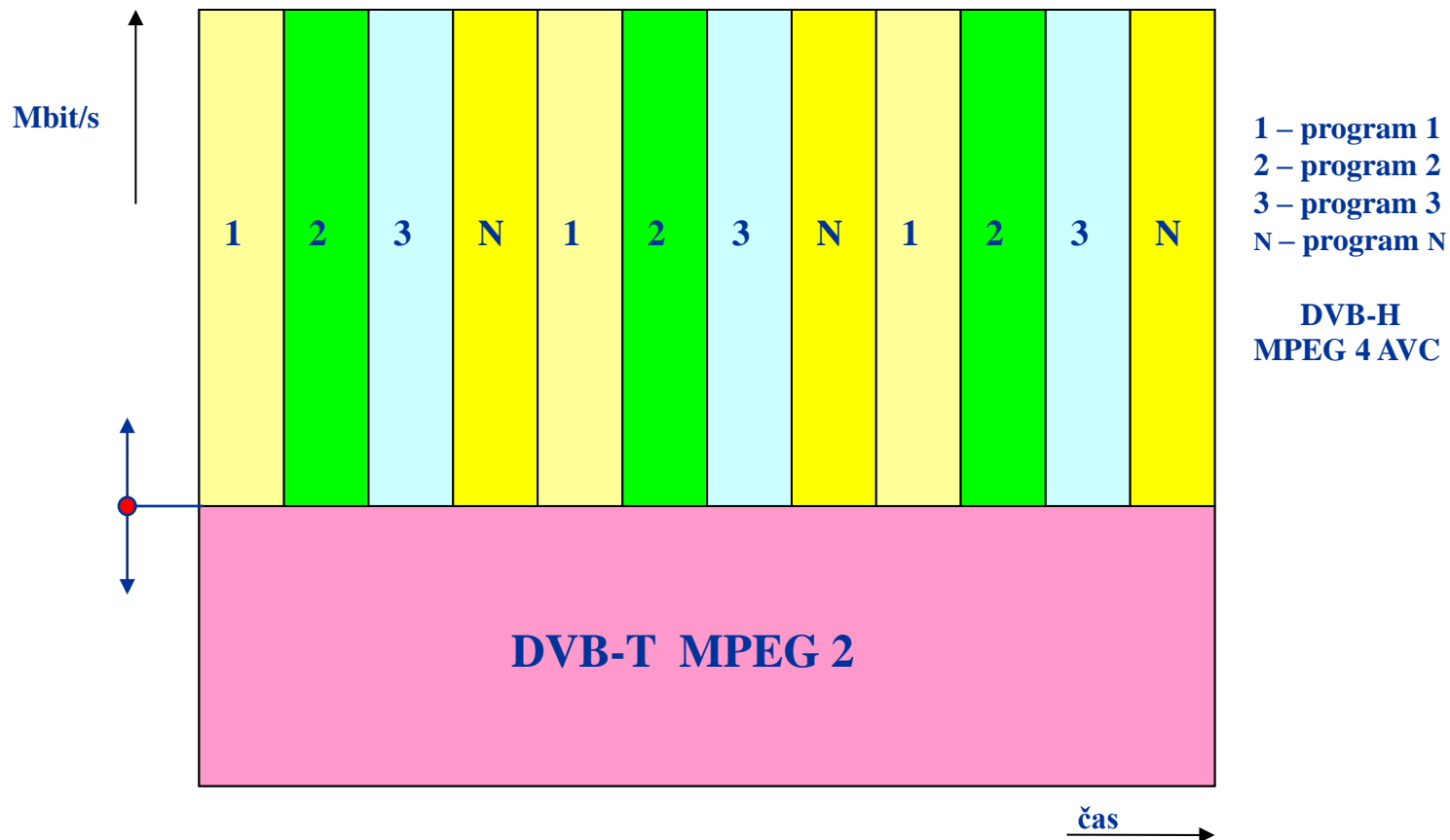
Užitečné bitové toky DVB-T

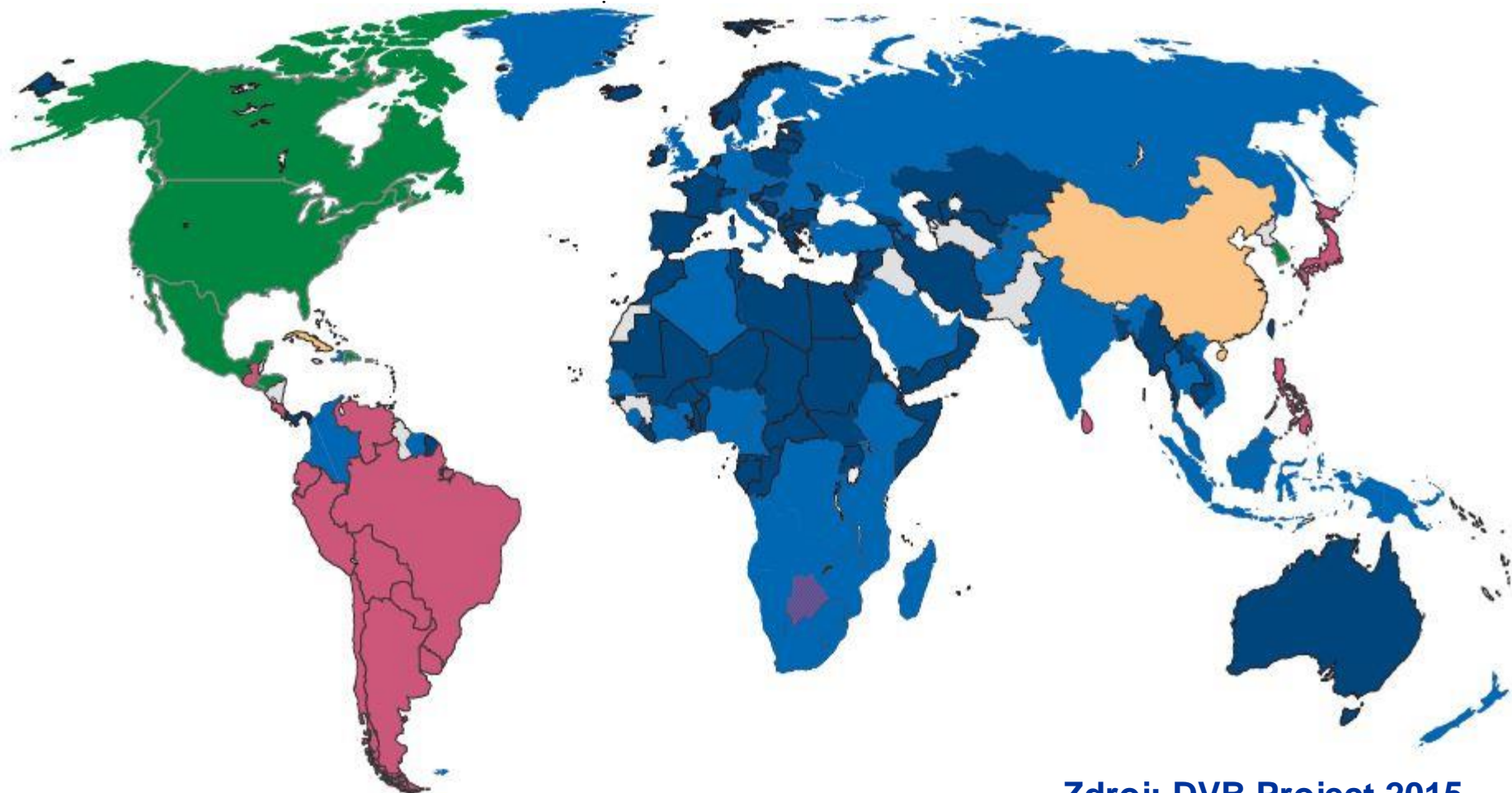
Diverzitní mobilní příjem

Časové segmentování DVB-H

Systemy DTT – srpen 2015

Zdroj: DVB Project 2015

ATSC

ISDB-T

DTMB

DVB-T

DVB-T2

Vývoj systémů DTT ve světě

- **Americký standard ATSC 1.0**
  - Využívá v kanálu 6 MHz jedinou nosnou vlnou s amplitudovou modulací 8-VSB (srovnatelná s 64QAM)
  - Pevný kódový poměr 2/3, bitová rychlost 19,3 Mbit/s
- **Evropský standard DVB-T**
  - První systém s OFDM, módy 8k a 2k, ochranné intervaly GI 1/4, 1/8, 1/16 a 1/32, modulace QPSK, 16-QAM a 64-QAM, bitová rychlost v kanálu 8 MHz 4,98 až 31,67 MHz
- **Japonský standard ISDB-T**
  - Je variabilnější než DVB-T , kanál 6 MHz je rozdělen na 13 segmentů po 430 kHz, každý nebo několik segmentů může mít svoji OFDM. Jednosegmentové vysílání pro mobily, vícesegmentové pro SD nebo HD
- **Čínský standard DTMB**
  - Umožňuje příjem SD a HD a mobilní SD. Mód 4k, modulace QPSK, 16-, 32- a 64QAM, GI 1/4, 1/6 a 1/9, v kanálu 8 MHz přenos 4,81 až 32,92 MHz. V GI je přesně definovaný pseudonáhodný šum, rychlá synchronizace dekodéru a přesnější odhad přenosového kanálu

Protichybové zabezpečení systémů DTT

	ATSC	DVB-T	ISDB-T	DTMB	DVB-T2	ATSC 3.0
Vnitřní (Inner) FEC	CC	CC	CC	LDPC	LDPC	LDPC
	2/3	1/2, 2/3, 3/4, 5/6, 7/8	1/2, 2/3, 3/4, 5/6, 7/8	2/5, 3/5, 4/5	1/2, 3/5, 2/3, 3/4, 4/5, 5/6	2)
Vnější (Outer) FEC	RS	RS	RS	BCH	BCH	BCH
	(207,187)	(204,188)	(204,188)	(762,752)	1)	1)

FEC Forward Error Correction

RS Reed Solomon

CC Convolutional Code

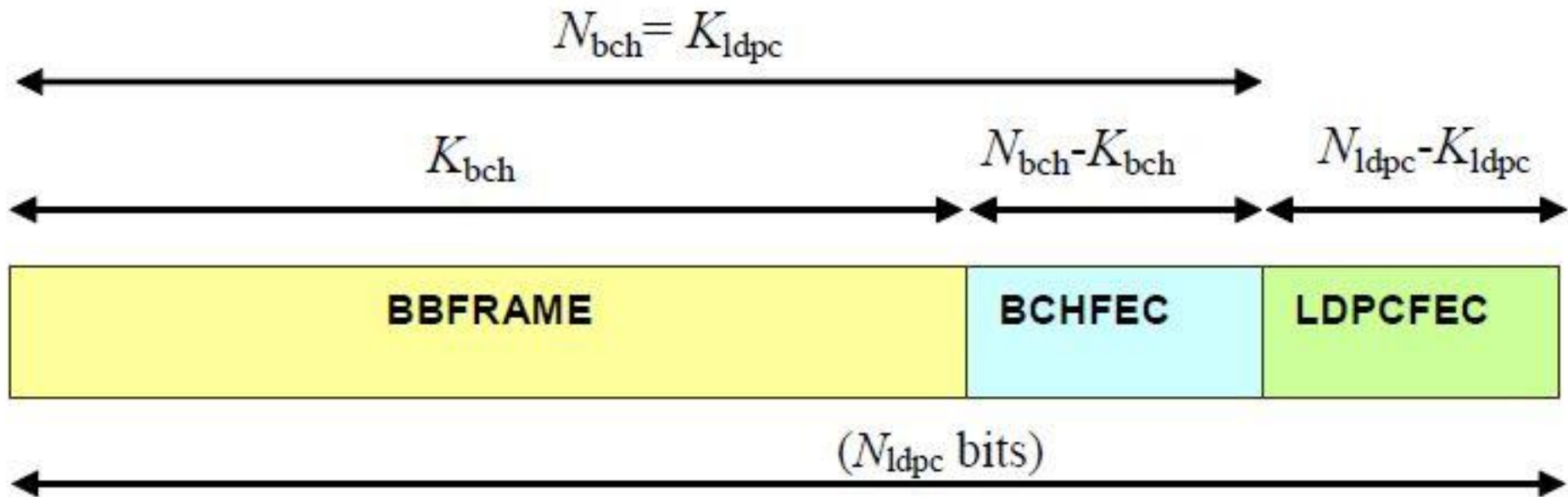
BCH Bose-Chaudhri-Hocquenghem

LDPC Low Density Parity Check

1) Určen tabulkou, závisí na k/n

2) Není zatím stanoveno

Rámec FEC systému DVB-T2

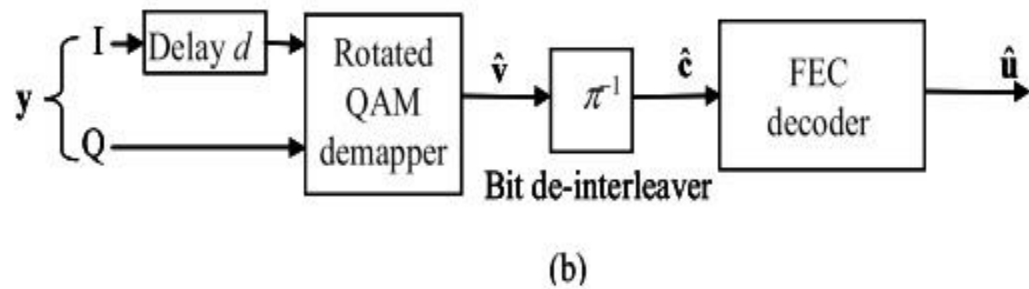
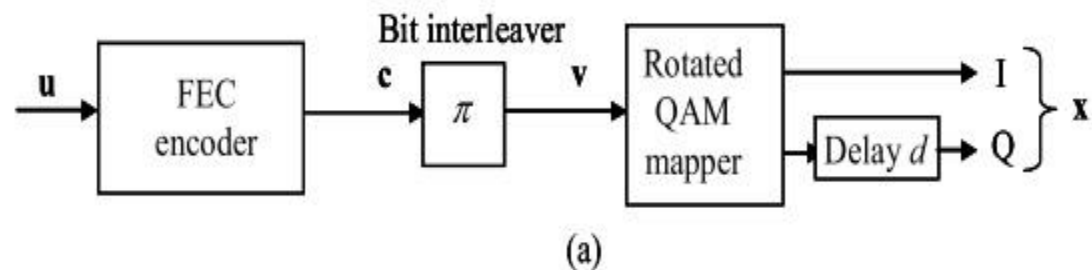
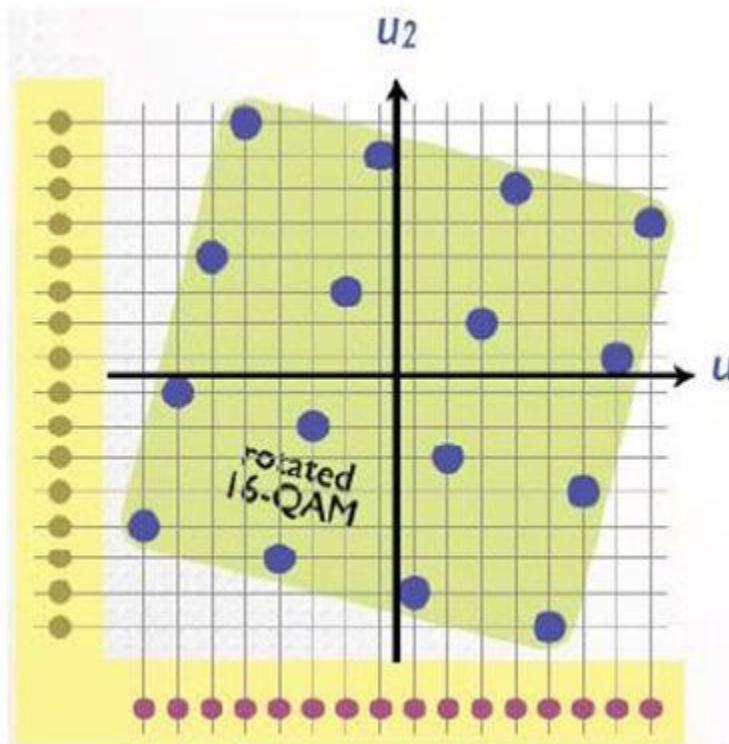

Charakteristiky standardu DVB-T2

Ochranný kód FEC	<i>LDPC + BCH</i>
Kódový poměr	1/2, <i>3/5</i> , 2/3, 3/4, <i>4/5</i> , 5/6
Modulační mód	QPSK, 16-QAM, 64-QAM, <i>256-QAM</i>
Ochranný interval GI	1/4, <i>19/128</i> , 1/8, <i>19/256</i> , 1/16, 1/32, <i>1/128</i>
Relativní velikost GI	64/256, <i>38/256</i> , 32/256, <i>19/256</i> , 16/256, 8/256, <i>2/256</i>
Rozměr FFT	<i>1k</i> , 2k, <i>4k</i> , 8k, <i>16k</i> , <i>32k</i>
Rozptýlené referenční nosné	<i>1 %</i> , <i>2 %</i> , <i>4 %</i> , <i>8 %</i>
Kontinuální referenční nosné	<i>0,35 %</i>

Rotovaný konstelační diagram

Princip je založen na využití prokládání buněk CI (Cell Interleaving).
V modulátoru se zpozdí složka Q , v demodulátoru složka I o jednu buňku

Systemy DTT 2. generace

- **Obecná charakteristika**
  - Standardy 1. generace využívají transportní tok a zdrojové kódování MPEG 2, později doplněné standardem MPEG 4 AVC/H 264, podobně jako jsou systémy 2. generace doplňovány standardem HEVC/H 265/MPEG H, přijímače budou dekódovat vše
- **Standard DVB-T2**
  - Doplnuje parametry o 256-QAM, FFT 1k, 4k, 16k a 32 k, o diverzitní vysílání MISO (rozšíří SFN až o 30 %), o časovou segmentaci a rotovaný konstelační diagram, o prokládání buněk a časové prokládání. Odlehčený profil DVB-T2 Lite je určen pro mobilní přijímače, využívá další robustní kódové poměry 1/3 a 2/5 a vynechává vše nepodstatné k zmenšení čipu dekodéru na polovinu
- **Standard ISDB-T2**
  - Je zaměřen na zajištění bitové rychlosti kolem 100 Mbit/s v pásmu 6 MHz pro UHD 1 v roce 2016 pomocí 1k-QAM, 4k-QAM a 2x2 MIMO
- **Standard DTMB 2**
  - Je to systém nové generace NGB (Next Generation Broadcast) s hybridní infrastrukturou zahrnující tv vysílání DTMB, aktuální spoty WiFi a základnové stanice LTE k distribuci multimediálního obsahu

HDTV v HEVC a MPEG 4 AVC

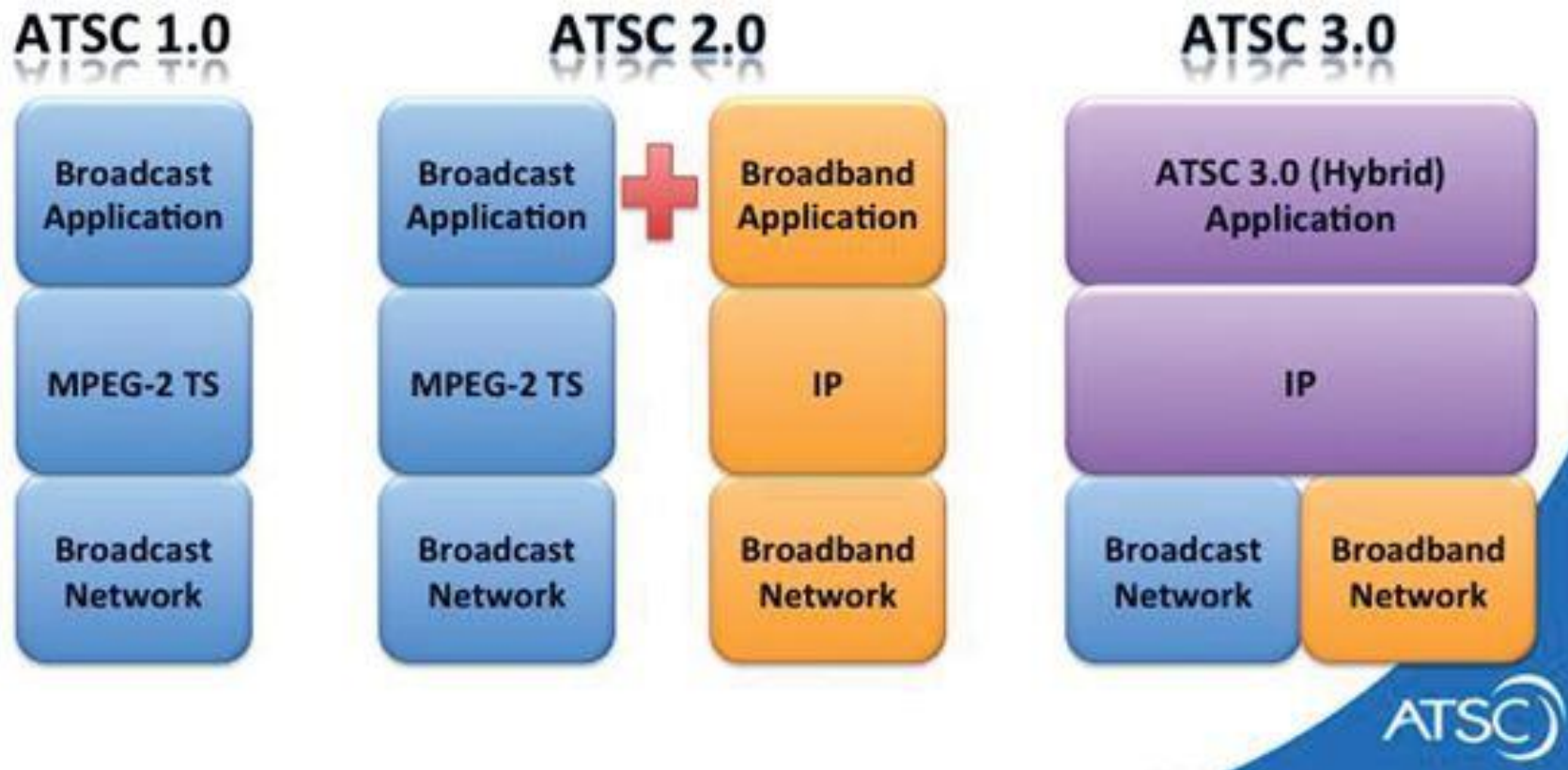
Zdroj: DVB SCENE 44

Německo přechází na DVB-T2/HEVC

- **Mistrovství Evropy ve fotbale 2016**
  - Z technického hlediska historicky první sportovní akce přenášená v plné kvalitě HDTV přes terestrickou TV
- **Plán přechodu na DVB-T2**
  - Pilotní vysílání v městských oblastech od května 2016
  - Rozsáhlý přechod bude zahájen na začátku roku 2017 nejdříve v městských a následně ve venkovských oblastech
  - Ukončení přechodu a uvolnění spektra 700 MHz pro mobilní Internet v polovině roku 2019
- **Využití standardu HEVC/H 265/MPEG H**
  - Umožní 40 až 50 HD/SD programů, které nahradí současných 24 SD programů vysílaných přes DVB-T. Většina HD programů bude v rozlišení 1080p/50
  - Síťový operátor Media Broadcast bude vysílat placené komerční programy ve třech multiplexech, další tři (FTA) využijí veřejnoprávní ARD a ZDF

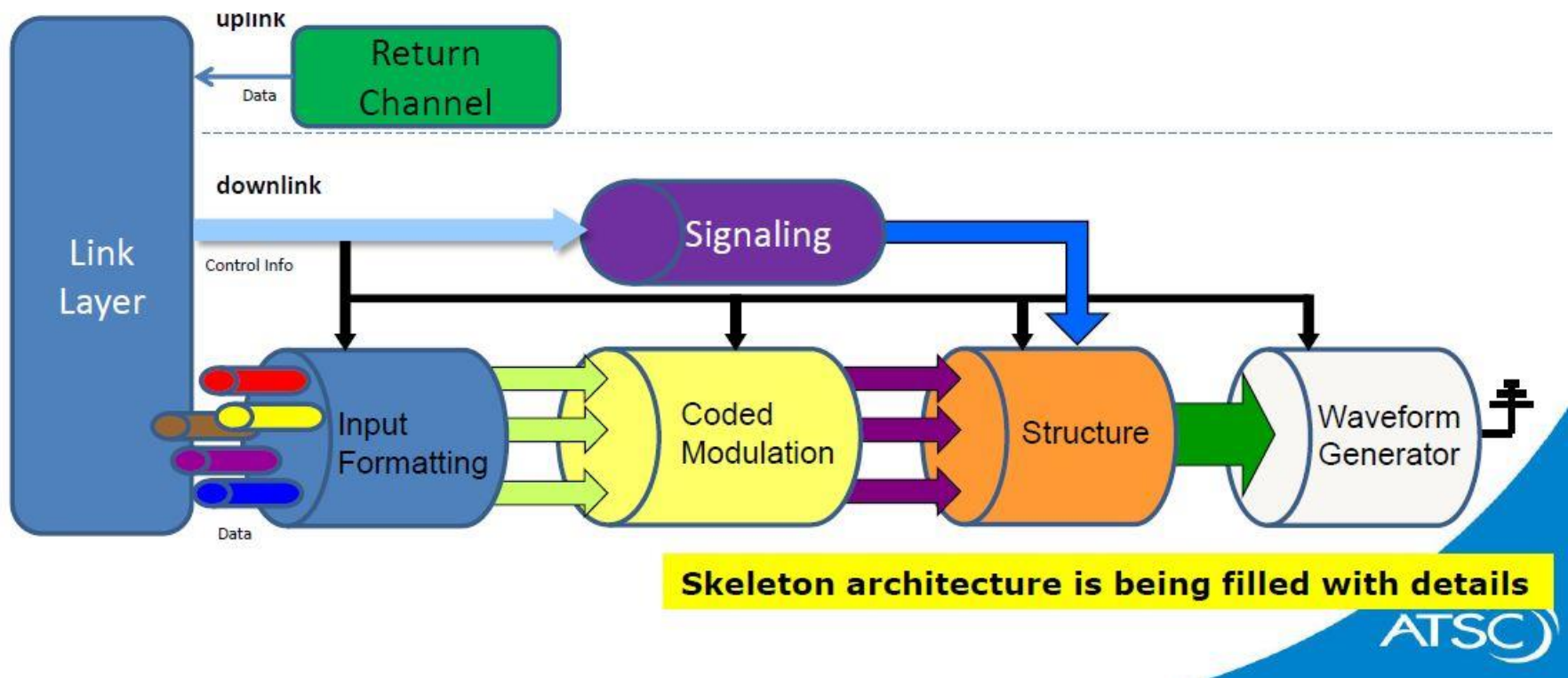
Evoluční vývoj standardů ATSC

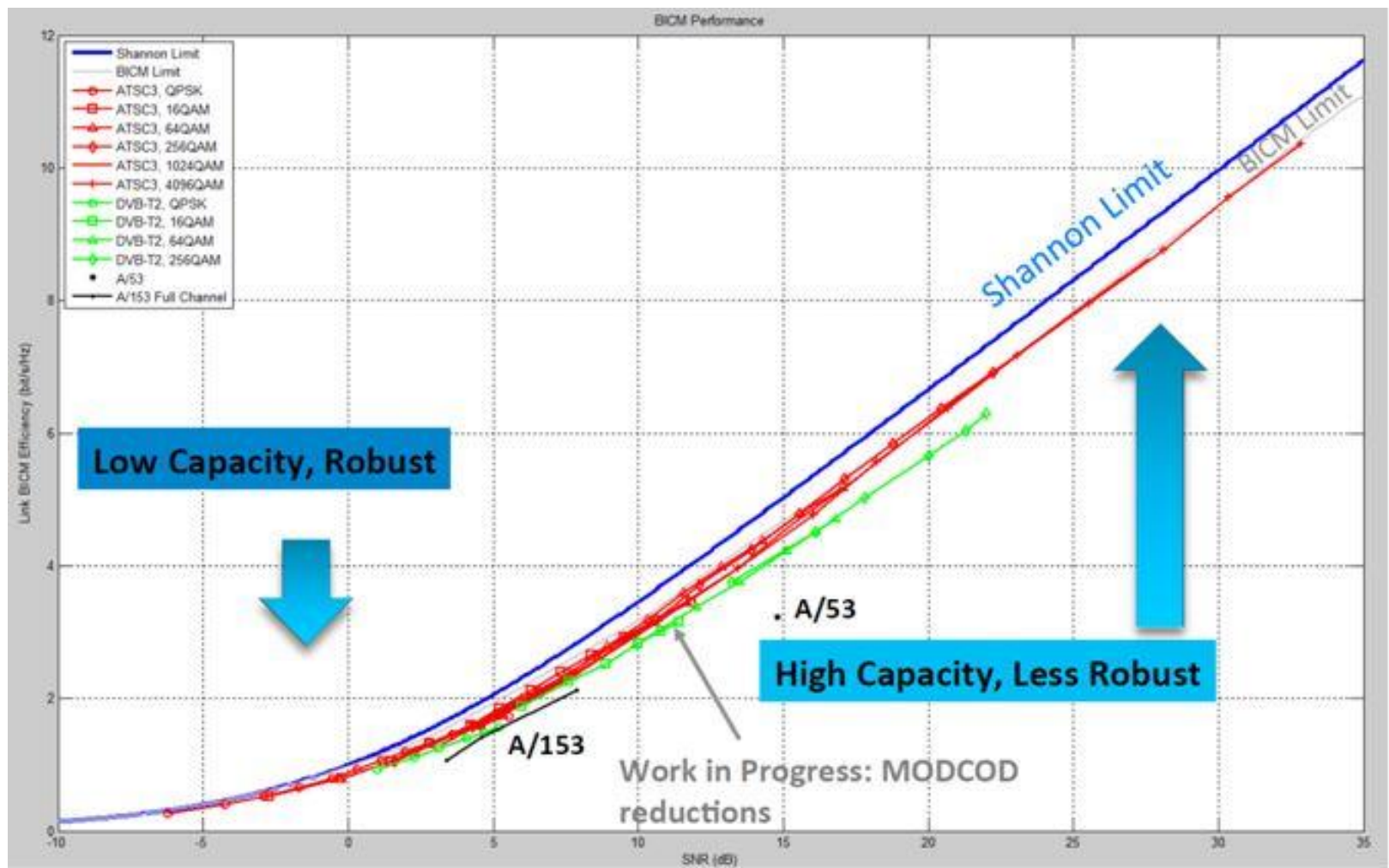
System ATSC 3.0

- ATSC 3.0 je zcela nový, neslučitelný systém s ATSC 1.0
- Zahrnuje zvlášť televizní vysílací (Broadcast) a širokopásmové (Broadband) sítě
- Je založen na návrzích z celého světa s podílem všech čtyř systémů DTT, většinou od členů FOBTV z Japonska, USA, Evropy, Číny, Jižní Koreje a Kanady
- DVB předložilo specifikace DVB-T2 a DVB-NGH (vyhovují požadavkům) jako základ pro ATSC 3.0 na cestě k jednotnému standardu FOBTV
- Pro USA je revoluční využití modulace OFDM
- ATSC 3.0 nahradilo transportní tok MPEG 2 výlučně transportem IP pro broadcast i broadband
- Je to již celosvětový systém, má být dokončen v roce 2017
- Nové rysy standardu: pokročilý záchranný systém, transport IP, imerzivní (obklopující) zvuk, UHD TV, robustní mobilní příjem – Rich Chernock, předseda pracovní skupiny TG 3/ATSC

Architektura standardu ATSC 3.0

Účinnost standardů DTT podle ATSC

Zdroj: Richter ATSC

Budoucnost televizního vysílání FOBTv

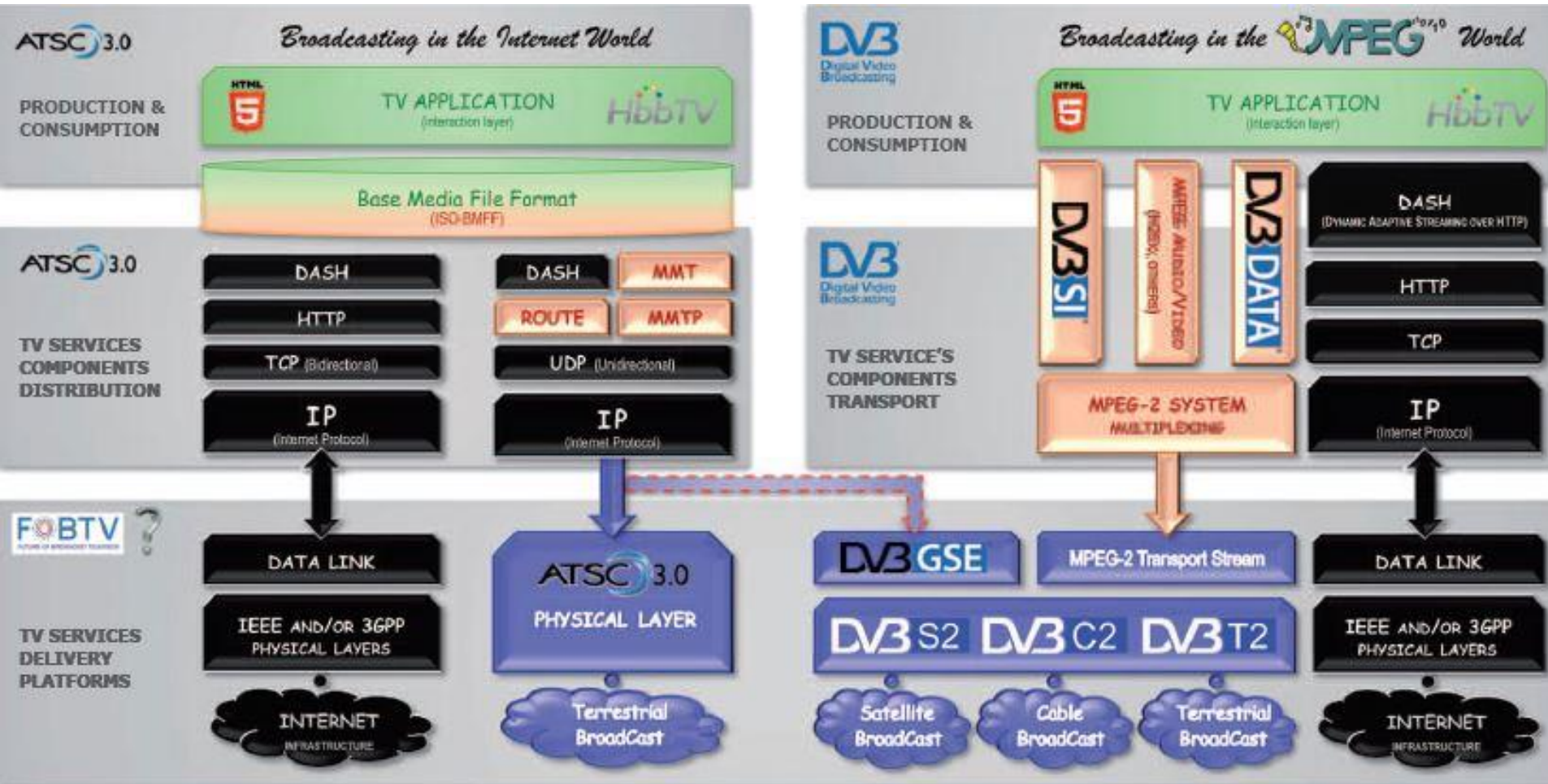
- **Novinky 2015**

- V rámci výstavy NAB 2015 v Los Angeles se 16.4.2015 konalo zasedání Řídicího výboru složeného z 13 zakládajících členů FOBTv – ATSC, NAB, IEEE, PBS (USA), DVB, EBU (Evropa), NHK (Japonsko), NERC-DTV (Čína), ETRI (Korea), CBC, CRC (Kanada), SET, Globo TV (Brazílie)
- Současně se konalo zasedání Technické komise
- Neformální setkání členů v rámci IBC 2015 v Amsterdamu

Členské organizace FOBTV

Budoucnost TV vysílání

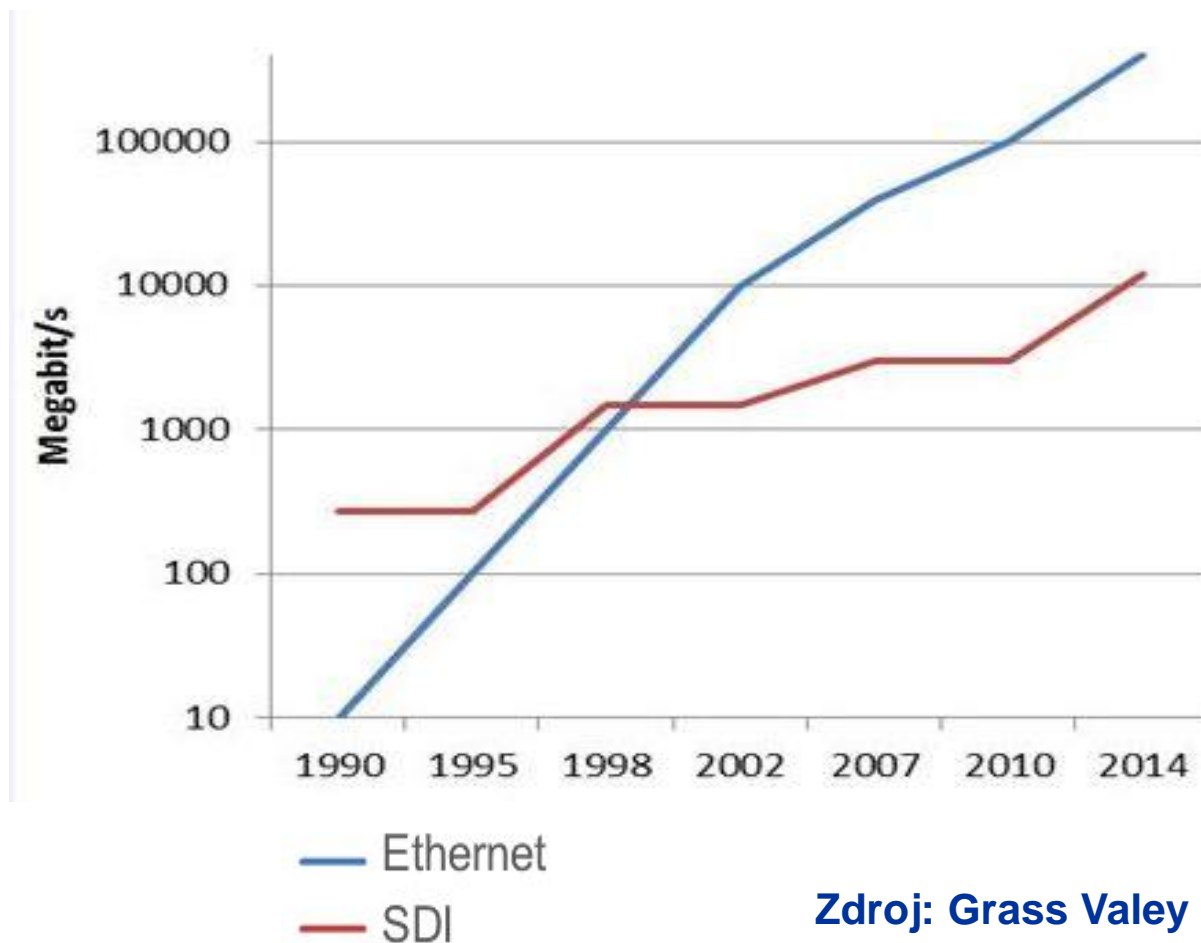
Zdroj: Faria TeamCast

Hlavní témata IBC 2015

- **Standard HEVC/H 265 a jeho uplatnění v UHD**
- **Ultra HDTV**
  - Vyšší snímkový kmitočet HFR (Higher Frame Rate), vysoký dynamický rozsah HDR (High Dynamic Rate) , širší barevný gamut WCG (Wider Color Gamut), nová generace zvuku NGA (New Generation Audio)
- **Zpracování a distribuce pomocí IT**
  - OTT (Over-The-Top Content),
  - MPEG DASH (Dynamic Adaptive Streaming over HTTP)
  - Cloud computing, Connected TV, Multi-screening, HbbTV
- **Perspektivy lineární televize**
  - WRC 2015
  - ATSC 3.0

Vývoj rychlosti SDI a Ethernetu

Zdroj: Grass Valey & Belden

Redukce kabelů SDI / IP

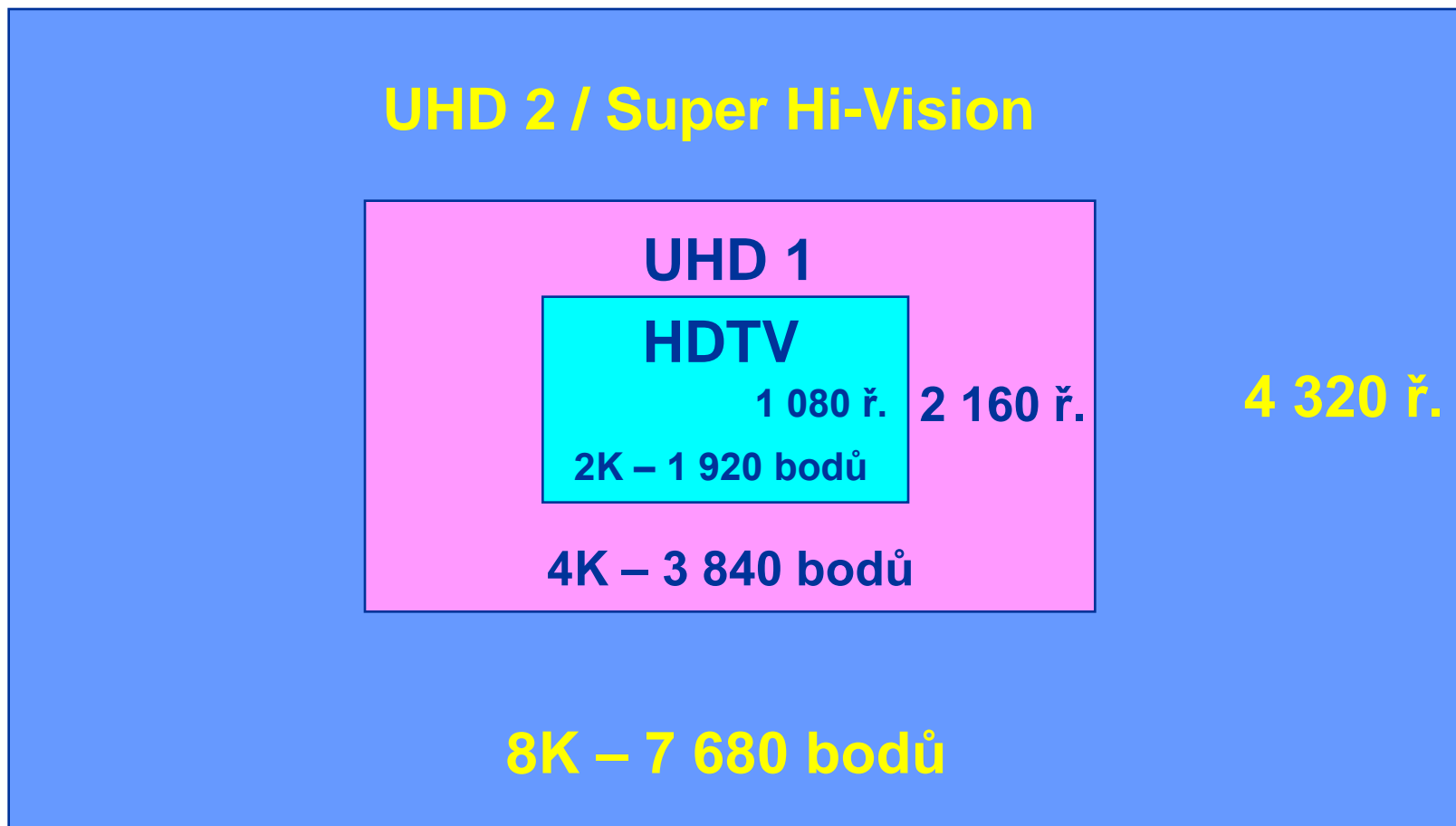
Před IP

Po IP

Zdroj: Grass Valey & Belden

HDTV, UHD 1 a UHD 2

Tři fáze zavádění UHDTV podle DVB

- **DVB 2160p (UHD 1), Fáze 1 – 2014/15**
  - Snímkové kmitočty do 60 Hz
  - 8 - 10 bitů/vzorek, HEVC, Audio 5.1 (totožné s HDTV)
  - Barevný prostor nejspíše podle dop. 709 (HD)
  - Specifikace dokončena v 1. čtvrtletí 2014
- **DVB 2160p (UHD 1), Fáze 2 – 2017/18**
  - HFR - snímkové kmitočty do 120 Hz, HFR
  - 10 - 12 bitů/vzorek, HEVC, MPEG H 3D Audio (5.1 + 4)
  - HDR – vysoký dynamický rozsah
  - WCG - barevný prostor podle dop. 2020
- **DVB 4320p (UHD 2), Fáze 3 – 2020/22**
  - Snímkové kmitočty do 120 Hz, 10-12 bitů/vzorek, HEVC
  - Prostorová a časová skalabilita pro dekodéry 2160p
  - HDR, WCG, NGA - zlepšené audio (10.2., 22.2),

Vyšší snímkový kmitočet HFR

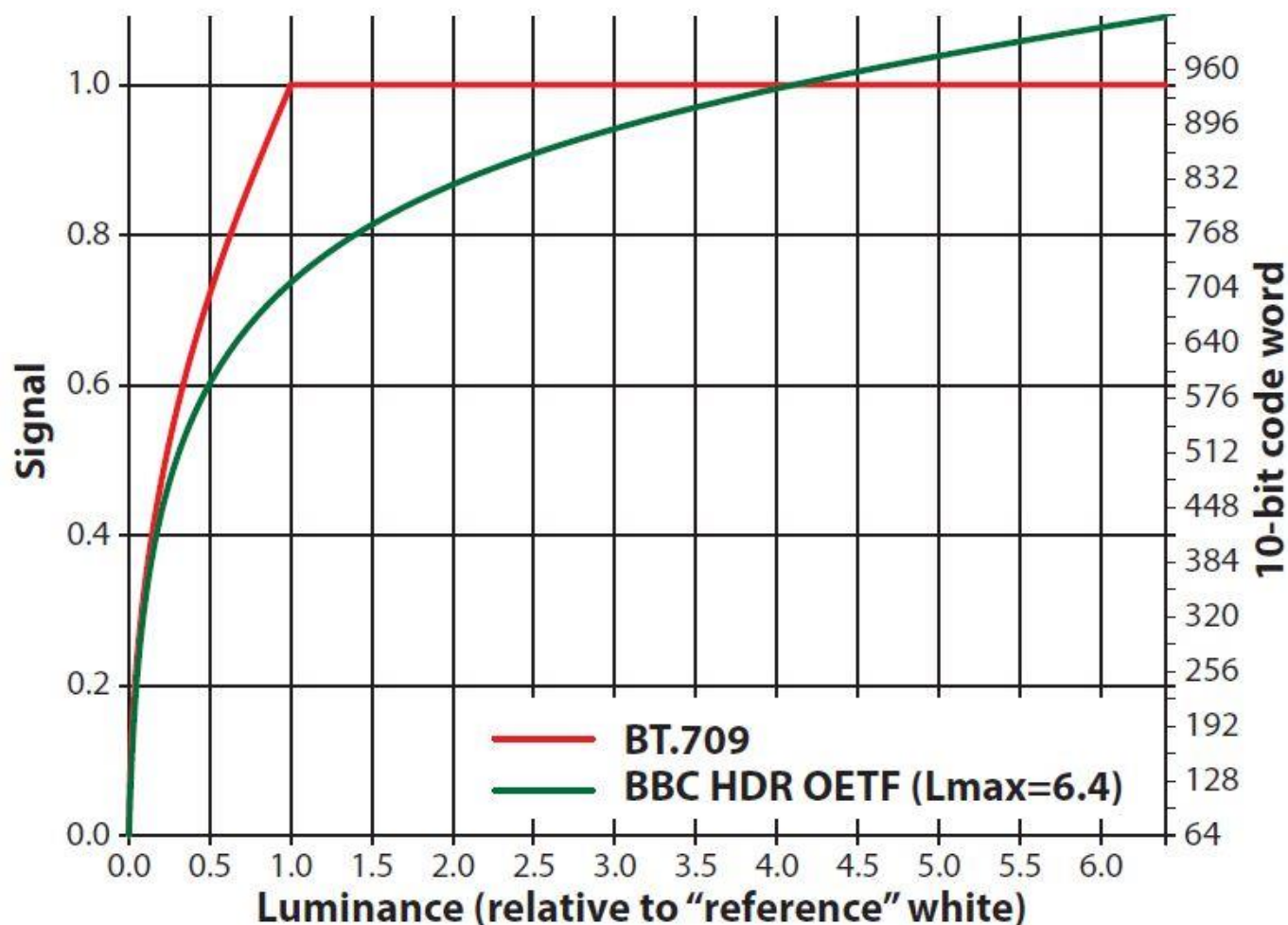
Zdroj: BBC - DVB

Vysoký dynamický rozsah HDR

Zdroj: Dolby - DVB

Přenosová funkce HDR

Zdroj: DVB SCENE 44

Rozšířený barevný prostor WCG

